

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravniku v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Kaj bi hranilnice morale biti pa niso.

Naši slovenski poslanci dr. Vošnjak, Klun pa Tonkli združeni z nemškimi konservativci so tudi opozorili ministra grofa Taaffeja na sedanje hranilnice, ki so pozabile na to, kar bi po svojem prvotnem namenu biti morale. Prvotni namen hranilnicam (šparkasam), v pravih izražen, je: 1° navajati delavce in sploh menje premožne ljudi k varčljivosti in štedljivosti, da svoje male prihranjene denarje tudi lahko tako nalagajo obrestinonosno, da si sčasoma pomorejo do nekoliškega kapitala, in 2° da brez obresti v listnicah, omarah in kasah zaleženi kapital izvabijo v obrestinosen in sploh koristen promet. Toda pri tem posredovanju in delovanju bi ne smele z denarjem tako barantati, da bi se same čez mero bogatile ter le na lasten dobiček gledale. Samo toliko bi smele dobička za sebe pridržavati, kolikor uprava stane t. j. uradniki, oskrbniki, davki itd. Vse drugo bi moralo na korist obračati se kapital upotrebujočemu občestvu. Vsled tega bi se morali denarji v hranilnicah založeni zopet izposojevati zvečinoma in najprvleje manjšim posestnikom in obrtnikom. To pa proti mogoče majhnim obrestim in lehkim pogojem odplačevanja. Dolžnikom bi se moralo s posojili resnično pomagati, da si stanje izboljšajo! To je prvotni in pravi namen hranilnicam. Zavoljo tega so se osnovala in gledé na nja bile so od vlade dovoljene.

Temu lepemu namenu so se hranilnice zvečinoma izneverile. Postale so denarstveni zavodi, kateri gledajo le na lastni dobiček, na hitro ubogatenje. One ugajajo zlasti trgovcem, kojim pogosto posojujejo proti manjšim obrestim ali vsaj manjšim stroškom, kakor gruntnim posestnikom. Časih ne vedo kam z denarji ter kupujejo državna dolžna pisma, vrednostne papirje. Ravnatelj iščejo vso svojo čast v tem, ob konci upravnega leta svetu naznanjati, da so toliko in toliko prigrisodarili. Zlasti težijo vse hranilnice na to, da založijo mogoče velike rezervne zaklade ali fonde. Redko kedaj pomislijo, koliko žuljev, trpljenja in skrbi da je stalo uboge delavce, obrtnike, zlasti

pa kmetske ljudi, preden so jim ovih denarjev nanosili. Marsikateri kmet dolžnik moral si je zadnji krajcar od ust proč vzeti, da je hranilničnega advokata vtolažil. Mnogo pa je tudi takšnih nesrečnikov, katere so hranilnični denarji popolnem odrli in po dražbi s posestva zapodili. Toda hranilnični rezervski fondi se med tem množijo, da iz njih denarjev zajemajo in darujejo v raznovrstne namene; le na uboge dolžnike nihče ne zmislji. Ti morajo zmiraj previsoke obresti plačevati in kot lačne vrane sitim jesti nositi. Ptujška hranilnica ima v rezervnem fondu nakupljenih 92,142 fl., celjska 181,183 fl., mariborska blizu 1/2 milijona. Slednja daruje po pravih obresti tega fonda uže pet let Mariborskemu mestu, do sedaj vkup 101.540 fl. To so lepi denarji, pa hranilničnim dolžnikom ne koristijo nič. Koliko težav in koliko stroškov pa hranilnice delajo posestnikom, preden jim denarjev proti intabulaciji posodijo, to je obče znano in zlasti slovenske narodnjake prisililo skrbeti za posojilnice. Te bi veliko leži dobrodejno delovale, ko bi jim hranilnice in drugi denarstveni zavodi, zlasti pa avstrijsko-ogerska nacionalna banka, dajali denarjev proti nižjim obrestim na razpolaganje. Toda tega ne storijo, dokler jih vlada ne prisili, kar so omenjeni poslanci tudi dognati nameravali.

Minister grof Taaffe je poslancem precej odgovoril in razložil, da tudi vlada pri posojilnicah priznava namen pomagati manjšim posestnikom in obrtnikom z lehkimi posojili. Zavoljo tega je tudi po deželnih namestnikih ukazala obresti znižati. In res, od 327 hranilnic je 118 hitro obresti skrbilo na 5 procentov. [Med temi je tudi Mariborska hranilnica, ki je hvalevredno in hitro sklenola od vlog plačevati 4%, a jemati od posojil 5%.] Naposled je minister obečal v tej zadevi še dalje posredovati v korist gruntnim posestnikom in manjšim obrtnikom! S tem še prevažna reč ni vseskozi ugodno rešena, vendar sprožena. Za to pa gre hvala vrlim poslancem slovenskim in konservativnim; liberalci pa se za kmeta pobrigajo samo ob času volitev!

Poročilo šolskega (naučnega) odseka o petici- cijah za vpeljavo slovenskega učnega jezika.

III. Pripoznano je obče tudi v šolskeji reči vedno potrjeno načelo, da je pouk le tedaj uspešen in plodunosen, če se vrši na jedinem naravnem temelji, na temelji pouka učencev v materinskem jeziku. Kako more slovenskim učencem, ki nemškega jezika ne umejo prav nič, ali pa jako nepopolno, koristiti pouk, ki se jim daje v tujem ali vsaj malo razumljivem jeziku? Metodičen in po zdravih načelih uravnan pouk zahteva kot potrebno predsledico, da se poučno gradivo prav razmotri in razumeva. V nasprotnem slučaju je učenje le mučno vbijanje v glavo, in to vbijanje v glavo traja na škodo poučnemu smotru tako dolgo, dokler se učenec po lastnej moči in potem, ko je premagal vse ovire, ne popne do popolnega razumevanja. Pri takem pouku zgodi se često, in mora se nahajati pogostokrat, da učenci, kateri bi pri v materinščini dajanem pouku napredovali neprestano in povoljno, zaostajajo in da veliko izmej njih opušča pričeto pot ne zbog pomanjkanja nadarjenosti, ampak zaradi neugodnih razmer.

A še nekaj družega je pri tem jemati v ozir, namreč blagodejno vplivanje pouka v materinščini dajanega na razvoj jezika samega, na razvoj domače literature, na pomnoženje in razširjenje omike mej narodom. Narod sme po vsej pravici terjati od svojih omikanih in učenih krogov, da se mu ne odstranjujejo in potujčijo, marveč, da mu pomagajo pospeti se do blage nravi, da omike in s to v zvezi stoječega blagostanja, da mu dajo pomoč, varstvo prava, pouk, da ž njim občujejo kot duhovniki, uradniki, zdravniki, tehniki, učitelji v čistem in blagoslovnem jeziku.

Iz tega treba razlagati težnjo in zahtevanje, katero se izraža v mnogobrojnih peticijah tako točno in nepopačeno, zahtevanje, kateremu je izvor naravno hrepenenje naroda po omiki in kateremu je pravni naslov v državnih temeljnih postavah zajamčena enakopravnost.

Iz takih razlogov sklenil je šolski odsek v seji 29. aprila 1882 obnoviti po zbornici poslancev dne 23. aprila 1880 uže skleneno resolucijo. Ob jednem pa se je šolskemu odseku dozdevalo prikladno, izreči svoje prepričanje, da se mora v Ljubljani ustanoviti samostalna gimnazija s slovenskim učnim jezikom po razmeri obstoječih učnih pripomočkov. To bilo bi tem možneje, ker so uže v Ljubljani na spodnjej gimnaziji slovenske paralelke, katere so jako obiskovane. Preustroj uže obstoječih slovenskih paralel v samostalno podgimnazijo priporoča se nujno blagovoljneje zornosti naučne uprave s tem zaključkom, da bi se ta spodnja gimnazija razširjevala v popolno gimnazijo tako, da bi se pri zaporednem napredovanji učencev ustanovljali novi razredi gorenje

gimnazije. V tem slučaju bi iz sedaj utrakvistično urejene gimnazije v Ljubljani nastal zavod samo z nemškim učnim jezikom.

Glede srednjih šol v Goriškeji priporoča se od tamošnjega deželnega zbora in odbora zaželena naprava.

V Rudolfovem in v Kranji, kjer so učenci skoro vsi slovenskega rodu, mora se smatrati vpeljava slovenskega učnega jezika kot umestna, se ve, da po razmeri sočih učnih sredstev.

Na gimnazijah v Celji in Mariboru in na višjej realki v Ljubljani je resolucija sklenena po zbornici poslancev leta 1880 le s tem izvedljiva, da se napravijo slovenske paralelke, ker se te srednje šole v dva samostalna po učnem jeziku ločena zavoda ne smeta deliti zbog tega, ker bi obiskovanje vsacega teh zavodov bilo prepričilo.

Kot samo ob sebi umevno zdi se šolskemu odseku, da bi se na vseh zavodih, kjer bi se uvel slovenski kot učni jezik, moralo tudi skrbeti za to, da si pridobe učenci popolno znanje nemškega jezika in spretnost, posluževati se ga. To je točka, katero poudarja slovenski narod sam (kakor je razvidno iz mnogih gori navedenih peticij), ker slovenski narod ne prezira velike važnosti nemškega jezika in po njem dosegljive omike, temveč je uveren, da je šolskeji mladeži po končanih srednjih šolah znanje nemščine neobhodno potrebno. Kako radovoljno zastopniki Slovencev priznavajo važnost nemškega jezika, ravidno je iz tega, da je pri debati leta 1880 o drugeji resoluciji poslanec Vošnjak predlagal dostavek, naj se na učiteljških v resoluciji omenjenih skrbi tudi za to, da si učiteljski pripraniki pridobé popolno znanje nemškega jezika, da v ta namen predavajo učne predmete v tem jeziku.

Da se v prvej resoluciji l. 1880 to ni posebno naglašalo, to ni nikak protidokaz; izrekoma se ta točka ni omenjala le iz tega uzroka, ker se je mislilo, da je potreba popolnega znanja nemškega jezika umevna ob sebi. In če sedaj v resoluciji, ki se naslanja na sklep od l. 1880 in katero ravno šolski odsek predlaga visokeji zbornici, ta točka ni izražena, konstatirati je na tem mestu, ka je bil odsek popolnen prepričan, da bode naučna uprava to smatrala kot samo ob sebi umevno.

Da se slovenskim dijakom omogoči pridobitev znanja nemškega jezika, treba je, da nemščina po vseh razredih na srednji šolah ostane obligatni učni predmet. Ko bi to ne zadostovalo, naj bi se še jeden predmet poučeval v nemškem jeziku, morda počenši od II. ali III. razreda. Tudi bi se pri prevajanjih iz latinščine in grščine utegnulo ponavljati v nemščini. A to so le migljaji, o katerih shodnosti bodo pretresovale in določevale kompetentne šolske oblasti. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Trebarji ali pivine tropine kot živinska krma.

Kolika nesreča se s pivinimi tropinami zgoditi more, kaže sledeča prigodba. Od 18 glav goveje živine, katerim so se pivine tropine pokladale, je 16 glav naenkrat zbolelo in 8 od bolenih je poginilo. Te so se razparale in našlo se je, da je bil vsem želodec zelo bolen. V njem so našli neko peščeno tvarino, ki je v bližnjavi požiravnika za pest debelo plast delala in stene vampa za palec debelo pokrivala. V kapici je bila ta plast bolj tenka. Vsebina devetogubova je bila trda in peščena, čreva so bila močno zožena in prazna.

Ko so tropine, s katerimi se je živina krmila, preiskali, našli so peščeno tvarino, kakoršna je v želodci bila. Želodčna vsebina in tropine so bile poslani kemikarju, kateri jih je kemično preiskal. Našel je v želodčevi vsebini zraven neprebavljenih travinih sort semenskih lupin, res itd. veliko množino težke peščene tvarine pa brez vseh strupenih primeškov, nasproti temu pa prav veliko prašnatega peska v tropinah, ki se je pri prelivanju in izpiranju z vodo kot siva težka tvarina na dno vsedla. Posebna kemična analiza ali razkrojitev je pokazala 40% tujih primeškov, ki so bili bistveno ilovični pesek. Ta peščena tvarina je bila gotovo uzrok bolezni, vendar pa je brez vsakega zlobnega namena v tropine prišla. Morala je biti tropinam slučajno primešana. Ker so tropine vsakokrat več ali manj s prahom onesnažene, je toraj svetovati, da se pri pokladanju gleda, da so čiste. Dobro bi bilo, ko bi že pivarji skrbeli za čistost te goveje živini toliko priljubljene klaje.

Da zidovje ne moči in les ne gujije.

Razgreje se 5 delov terpentinovca, kateremu se 10 delov navadne smole pridene. Ta se mora poprej zdrobiti in med vednim mešanjem terpentinovcu pridjati. Ti zmesi se potem še prisuje 1 del drobno skozi sito prerešetauega lesnega žaganja. Zid, ki se hoče posušiti, se mora poprej dobro osnažiti, potem s plamenom najbolje z pomočjo navadno kleparske peči dobro pregreti in potem brž s prej povedano zmesjo prek in prek pomazati, kar se najbolje s pomočjo kakega navadnega šopka zgodi.

S pomočjo kleparske peči je mogoče smolo v vsako špranjo in razpoklino v zidu vgnati, tako, da se stena s trdno odejo prevleče, skozi katero voda ne vdarja. To se doseže, če se dosti skrbno ravna. Ko bi sem ter tje odeja smolnata ne bila posodi jednaka, se to poravna, ako se z vročim železom po smolnati odeji pogladi. Ta zmes se more počrniti, če se ji žgane koščene moke primeša. Mogoče ji tudi je drugo bolj svitlo barvo podati, če se ji svitlejše smole in očiščenega lesnega žaganja primeša. Ta zmes je tudi za leso-

vino, ki v zemlji leži, ravno tako dobra. Sicer ta pomoček ni ravno jeden najcenejših, vendar se pa more in sme povsodi rabiti, ker nima v sebi strupenih ali grdo smrdečih vsebin in ki se vse lahko pri trgovci kupijo.

Ima pa tudi še to dobro stran, da se les z njim pomazan brž, ko se je pomazal, že na dalje rabiti more. Kdor les, kterege spodnji del v zemljo pride, s to mažo trpežen storiti boče, bode dobro storil, ako spodnje dele še pred namazanjem v ognju ožge in potem še toplega z mažo pomaže ali v njo pomoči. Če se maža le za les nareja, žaganja ni treba.

Drugo sredstvo, s katerim sedaj na Francoskem posebno vinogradsko kolje napajajo, da bolj trpežno postane, je žajfnica, kateri se je nekoliko žveplene kisline pridjalo. Poprej se je v to svrbo modri ali kuprovi vitriol priporočal, pa se ni dobrega skazal. Tudi naši listi so ga priporočevali. Pa z njim se to ni doseglo, kar se je hotelo. Les razpoka in v razpoke vdarja voda in sploh mokrota in gujiloba se začne. Tega vitriol ni zabranil. Zato so si zdaj drugi pomoček izmislili. Žajfnica pa v les vdarja in ga z neko mastno snovjo prevleče, ki pre gujilobo zabrani. Poskusiti ne škodi.

Zoper davico pri svinjah. Spomladi in jeseni, kedar se vreme naglo menjava iz hladnega v vroče in naopak, se svinjam dostikrat in silno žrelo vname, tako, da krmo in pijačo težko požirajo. Bolenice hripavo krulijo, kratko in suho pokašljavajo in težavno dišejo. Najboljše sredstvo zoper to bolezen se priporoča gorjušičev flašter, kateri se bolnim svinjam okoli vratu ovije. Vzame se gorjušične moke, ktera se z ostrim jesihom v testo nameši in z njim capica namaže in potem boleni živali okoli vratu zavije. Kot pijača se daje z vodo zredčeno kislo mleko, v katero se nekoliko žveplenege cvetu natrosi.

Dopisi.

Od sv. Martina v Rožni dolini. (Inštalacija novega župnika.) Dne 24. majnika je naša župnija slovesno in z velikim veseljem sprejela svojega novega gospodarja, župnika č. g. Jerneja Voh-a, kterege so nam prečastiti patron, kapitelj Strašburski, izvolili in visokočastiti gospod častni korar in dekan Fr. Juvančič slovesno inštalirali ter v obilnem številu zbranim faranom predstavili. Novega g. župnika sicer že dobro poznamo, ker so delj časa v naši sosesčini pri Novicerkvi službovali, pa prav za to smo jih s toliko odkritosrnejšim veseljem sprejeli, kajti prepričani smo, da smo dobili razumnega, skrbljivega in vnetega dušnega pastirja, ki bodo nam radi svetovali, pomagali in za nas skrbeli, kolikor bodo mogli. Krepke besede velečastitega g. dekana in prijazni pozdrav č. g. župnika sta nas v tem prepričanju potrdila. Pri slovesni inštalaciji so g.

župnika počastili vsi duhovniki naše dekanije, izvzemši enega, ki je bil zadržan, in zraven še dva tuja gospoda, po njih pa je s tem bila počeščena tudi cela župnija. Po cerkveni slovesnosti so se zbrali duhovni in še nekteri drugi gostje v farovžu, kder so pri žlahtni kapljici navdušene napitnice in prijazni pogovori vzbudili občno zadovoljnost in radost. Bog daj, da bi novi gospod župnik pri sv. Martiu doživeli še mnogokrat enako vesele ure!

Iz gornjeradgonskega okraja. (Iz d a j a l e m.) Erjav kakor Judaž bodi, naj ga pes za plotom jé, ki tuj jezik bolj čišla od lastnega in s tem odobrava krivice, katere nam zadevajo zagrizeni protivniki našega naroda. Tako je pisal že pred 70. leti vrli naš pesnik Stefan Modrinjak. „Sram vas bodi pred vsem slovenskim svetom, kajti pljuvali ste v lastno skledo“. S temi besedami časti „Gospodarjevo“ pismo iz Dunaja vas, kateri ste proti Slovencem namerjene prošnje podpisali in šli v zanjke ptujskemu debelokožnemu dohtarju, ki bi nas vse v žlici vode rad vtopil, če bi mu le bilo mogoče. Sto goldinarjev proti prevrtanemu krajcarju sme se staviti, ka vi zasleplenci, ki ste iz gornjeradgonskega okraja Mihaličevemu Honzu v krošnjo hopnoli, vsi vkup ne veste, koliki razložek je med tem, kar sami svetli cesar nam, Njim vselej vrnim Slovencem, za naše narodno življenje kot neobhodno potrebno pripoznajo in priželijo, in med onim, kar nam priželijo taki ljudje, kakoršen je tisti možicelj, ki vas zdaj po širokem svetu v svoji krošnji okoli nosi, da se vam pametni Nemci smeji, pošteni Slovenci pa sramujejo in vas zaničujejo. Rečem vam, ka je razložek tolik, kakor je med hlebom in kamnom, med ribo in kačo, med jajcem in žlaprdkom, med pečenim puranom in praženim komarom. Zatoraj se vam naj roka posuši, s katero ste podpisali ali podkrižali nemškutarske prošnje! Kar se tiče davkov, nosita Nemeec in Slovenec jednaka bremena, tedaj je tudi v redu, da imamo glede narodnosti jednake pravice, kakor jih imajo Nemci, in svetli cesar hočejo, da se nam te pravične, v slovenskih prošnjah izražene želje izpolnijo. Narodni Slovenci želijo namreč, ka uradniki na slovenskej zemlji morajo znati popolnoma slovenski govoriti, da njih ljudstvo lahko razumé, kajti ljudstvo nije zavoljo uradnikov na svetu, ampak uradnik vleče zato svojo plačilo, da posluži ljudstvu, ki ga plačuje. Svetli cesar to za prav spoznaja, nemčurji pa bi toto prirojeno pravico radi na glavo postavili in zahtevajo: Slovencem se mora nemški dopisovati, da bo uradnike ležej stalo. Slovenski narodnjaki zahtevajo dalje: na Slovenskem se mora deca slovenski podučevati, to se pravi, deca morajo, razve krščanskega nauka v maternem jeziku dobro čitati, pisati in računiti umeti, poprej kakor se jim nemščina v glavo zabijati počne. Tudi to svetli cesar za pametno spoznajo in vsak, kdor ima v glavi možgane, pa

ne sena ali slame, lahko sprevidi, da se deca le ona čemu nauči, če popolnoma razumé to, kar jim učitelj razlaga. Vkljub temu, ka je po štiri, pet, šest let vsak dan šiba pela, korbač žvižgal, in kečka se pipala, še se pri Negovi, Kapeli i. t. d. nikdor ni nemščine naučil in se nje ne bode, če pozneje ne gre v mesto v šolo, ali nekaj časa kam na nemško služiti, kar je prav pametno. Ko bi, postavim, Lukovnjak ne bil hodil v Radgono in v Maribor v šolo, pri sv. Juriji bi se nemščine nikdar ne naučil, in moral bi z Muhičko slovenski govoriti, kar bi sicer ne bila ne sramota, ne greh. Brez lamanja polovičanske nemščine bi morebiti gde kak „Krucereberija“ pluzil, sejal in slovenski Boga molil, med tem ko z njo po krčmah pijančuri, razsaja in po nemški preklinja. — Kako pa sta subi Pihl in debeli Puff med bregušarske nemškutarje zablodila, naj sam Bog ve, Egiptovski Jožef je prerokoval: sedem subih krav pomeni sedem slabih let, in te bodo požrle one debele. Subi je nemčursko prošnjo dvakrat podpisal, za Črešnjevce in za Orehovce; kaj pomeni to? Za zdaj toliko, če Bog da zdravja, še bomo se more biti večkrat videli.

Jüri Žilavec, kmečki sin.

Iz Ljubljane. (Banka „Slavija.“) Iz ravnokar razposlanega nam letnega poročila banke „Slavije“ posnemamo naslednje številke: Leta 1881 znašali so skupni dohodki zavarovalnin in obresti 1.789.159 gld. 54 kr., skupni znesek škod pa 865.412 gld. 11 kr. Rezervni fondii znašali so dne 31. decembra 1881 5,303.547 gld. 65 kr. efektivno premoženje bankino pa 4,912.082 gld. 22 kr., tedaj za 478.705 gld. 48 kr. več ko koncem leta 1880. — To premoženje bilo je vloženo takole: 2,351.623 gld. 18 kr. v vrednostnih papirjih, 276.374 gld. 12 kr. v posojilnicah, 663.221 gold. 49 kr. v posojilih na zemljišča, 174.144 fl. 41 kr. v posojilih na lastne police, 758.279 gld. 65 kr. v posojilih na osobni kredit uradnikom in penzionistom, 3300 gld. v posojilih na menjice, 520.518 gld. 7 kr. vrednosti lastnih hiš, ostalo pa je bilo v gotovini v blagajnicah. Za terjati imela je banka pri členih za neplačano zavarovalnino 322.637 gld. 2 kr., pri zastopnikih pa 305.331 gld. 99 kr.; kako je previdna glede svojih terjatev, dokazuje to, da imajo glavni in okrajni zastopniki pri njej deponiranih kavcij v gotovini 106.929 gld. 40 kr. — Glavna blagajnica prejela je leta 1881 145.310 poštnih nakaznic za 1,398.549 gld. 9 kr., tedaj povprečno vsak dan 400 nakaznic. Ako omenimo konečno še, da je banka v 12 letih svojega obstanka plačala za cela za škode 6,326.305 gld. 77 kr., posneli smo v kratkem vse važnejše številke iz omenjenega letnega poročila in veseli nas. Zamoreno konštatirati od leta do leta veči in sijajnejši napredek tega velicega slovanskega denarnega zavoda, ki naj bode slovenskemu občinstvu najtopleje priporočen.

Iz Ptuja. (Narodni dom) kupili so si Slovenci in dne 29. maja so ga slovesno odprli. Hiša je velika, prostorna, dobro zidana. V prvem nadstropju nastanjena je sedaj čitalnica. Kraj dvorišča pozidan je mostovž, da se iz njega lahko vstopa v sleberno hišo. Ob konci je prostorna, krasna dvorana, zraven pa 3—4 hiše, vse je dobro popravljeno, okusno priredjeno in za svečanost lepo nakinčano. Na ulico visijo 3 prekrasne zastave nad napisom z zlatimi črkami: Narodni dom. Gostov so napolnjene vse prostorije, da je sparica velika. Došli pa so od vseh strani, raznega stanu in spola, vsi veseli, da so Ptujski Slovenci toliki požrtvovalni narodnjaki. Iz Gradca so došli drž. poslanec Herman, profesorji dr. Krek, dr. Klemenčič, akad. društvo „Triglav“ in več iskrenih Hrvatov in Srbov; iz Maribora: dr. Radaj, dr. Pekoļj, v imenu čitalnice g. Simon, urednik Slov. Gospodarja in še 38 narodnjakov; iz Ormoža smo videli dr. Geršaka, iz Celja profesorja Kosija, iz Budimpešte dr. Turnerja itd. Kmetiskih ljudij bilo je mnogo iz okolice. Blizu 9. ure zasnira dobro izurjena godba in potem pozdravi g. dr. Gregorič zbrane goste; zatem zapojejo pevci: Molitev, Pozdrav. Potem pa razveseljuje po vsem Slovenskem znani iskreni narodnjak, izborni učenjak in govornik č. g. Božidar Rajč s svojim slavnostnim govorom občestvo tako, da je vse zavzeto in hvaležno pritrjevalo in ploskalo. Govor je treba čuti, opisati ga ni lahko; če ga dobimo, ga radi objavimo! Navesti hočemo le, da se je hvaležno spominjal blagih mož, ki so največ pripomogli, da imamo v Ptuji „Narodni dom“, gospodov: dr. Čuček, dr. Gregorič, dr. Ploj, profesorji in uradniki ptujski, trgovec Jurca, in še posebno g. J. Urbanec. Okolo polnoči ko je program bil sijajno završen, začel se je ples. Mnogo gostov je se s polnočnim vlakom odpeljalo. Bodi za veseli večer prisrčna hvala ptujskim domoljubom, govorniku, pevcem, godcem, sploh vsem, ki so pomagali. Ptujskih nemčurjev ni bilo videti. Živela slovenska domovina!

Iz Dravinjske doline. (Letina, smrt.) V naši dolini je slana na Križevo po polji mnogo škode napravila, naj več je trpela sočiva, kojo so nekteri na novo posadili; pa kaj, da že prvo seme so marsikteri morali kupiti in zdaj ga je pa že težko dobiti. Kolikor je splošno znano, je slana zadela najostreje od Loč do Monsberga. K sreči ni vinskim goricam ravno kaj škodovalo, le kjer je nizko je nekaj osmodilo. Pa v zimskem času so nekatere gorice bile hudo trpele, zlasti ktere so proti severnim vetrovom obrnjene; te so po nekkih krajih še celo videti, kakor je bilo o sv. Juriji. Blizo železniškega tunela pod Lipoglavo je se 26. t. m. nek revež, Anton Pušnik, po domače Slamnjakov pintar, proti večeru na neko gruško obesil. Bil je že blizo 70 let star. Kaj je krivo njegove žalostne smrti, se prav ne more vedeti; kakor se lahko sodi, se mu je mešalo.

Bil je sicer vinu in žganju vdan, pa isti dan je dopisniku dobro znano, da ni bil pijan. Bog mu bodi milostljiv.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Pod vodstvom grofa Hohenwarta so naši slovenski poslanci bili pri ministrih Taafe in Pražaku in se zahvalili, da sta Slovencem djanski pripomagala do jezikovne enakopravnosti pred sodnijami. Državni zbor je odložil zborovanje do novembra. Sedaj pridejo deželni zbori na vrsto; štajerski je sklican na den 12. junija. — Med Nemci stopa na javnost nova stranka, imenovana „deutsche Volkspartei“; ker obeta Slovanom prijazna biti, sovražijo to stranko vsi zagrizeni liberalci, čijih glasilo je „Tagespost“a. — V Pragi sešli so se česki in poljski zdravniki in naravoslovci ter se pobratili. Drugo leto hočejo zborovati v Zagrebu in pozneje v Ljubljani, da spoznajo brate Hrvate in Slovence. — Vojaške vaje se po nekod ne morejo vršiti, ker preveč razsajajo osepnice. — Ogerski poslanec Onody je v državnem zboru očital Judom, da so v Tisza-Eslar, dne 1. aprila vgrabili 14letno deklico kristijanko, jo zavlekli v svojo molnico, zaklali in s krvijo zamesili presne kruhe. Mati toži judovskega duhovna. Magjari so vsled tega močno razjarjeni. — Ljubljanski mestni zastop je sklenil slovenski uradovati, prošnjo odposlati za vpeljavo slovenščine v srednjih šolah in za deželno nadsodnijo s sedežem v Ljubljani. — Svečanosti v Zagrebu prilično 20letnice pevskega društva „Kolo“ udeležilo se je blizu 200 Slovencev, ki so pod vodstvom dr. Tavčarja bili sijajno sprejeti. Na Jelačičevem trgu opravljal je kanonik dr. Rački slovansko sv. mešo, katero je kardinal Mihajlovič vsled pritiska Magjaronov težko, a itak dovolil. Navdušenost bila je vseskozi velika. — Novačenje ali rekrutiringa v Bosni in Heregovini je se redno vršila povsod. Novinci dobijo vseskozi modro ali plavo obleko in orožje, kakoršno ima cesarska vojska. Vojaška prisega se jim glasi: Prisegam pri Bogu vsemogočnem, da bodem zvest cesarju in kralju Franu Josipu in poslušen vsem ukazom svojih višjih, celo v nevarnosti življenja.

Vnanje države. Francozi in Angleži so nameravali s pomočjo vice-kralja Egipt pograbit. Uže so poslali tje 12 mogočnih železnih oklopnih. Toda sultan je zvita buča, naščuva oficirje pod vodstvom Arabi-paše proti vice-kralju. Ob enem je Bismark, Avstrija, Italija in Rusija proti angleško-francozkemu vmeševanju v egiptovske zadeve. V zadregi in smrtni nevarnosti prosi sedaj vice-kralj sultana na pomoč, ker mu Angleži in Francozi ne upajo vojakov izbarkati. No, in to je sultan ravno želel, pa Bismark tudi; sedaj gre Osman-paša v Egipt bržčas odstavljat nesrečnega vice-kralja; 10.000 turških vojakov se zbira na otoku Rod. Kaj bodo sedaj Angleži in Francozi

z dobljeno brco začeli, to se ne da uganiti. — Nemški cesar Viljelm je naglo zapustil poletno bivališče in se vrnil v Berlin. Pravijo, da to ni brez pomembe. — Ruska vlada je sedaj Judom prepovedala stanovati zunaj mest in vasij, sklepati s kristijani nakupnih ali najemnih pogodb, ob nedeljah in praznikih ne smejo Judje imeti odprtih prodajalnic. — Špansko vlada hoče vojaštvo pomnožiti do 450.000 mož in skušati Angležem izviti Gibraltar. — V Irskem je tajna zarota „feniških bratov“ sklenola Angleže pobijati in nadlegovati, dokler ne bo Irska od Anglije neodvisna. — Perzijski šah je prijazen Avstriji, ter naroča iz našega cesarstva mnogo orožja in streliva, tudi več naših oficirjev še ima pri sebi, da mu urejajo vojaštvo.

Za poduk in kratek čas.

Črtica iz deželne komisije reklamacijske zastran gruntne davka.

Slovenski deželni poslanci, zlasti g. dr. Radaj, so dognali, da so za spodnji Štajer v deželno komisijo za reklamacije v zadevi gruntne davka bila izvoljena g. Perko v Mariboru in g. Lipold v Mozirji. Da sta res prava moža, to kaže sledeči dopis, ki je bil objavljen v „Slov. Narodu.“

„Da se nekoliko razvidi, kaj je temu krivo, da se je zemljiščni davek v ptujskem okraju tako velikansko pomnožil, prijavimo v sledečem izjavo gg. Lipolda in Perka, udov, c. kr. deželnega reklamacijskega odbora, v 4. seji tega odbora dne 6. maja t. l. To izjavo naj bi si Ptujski nemčurji in renegatje in udje „fakcijozne opozicije“, to je puntarskega upora zoper vlado, prav vestno prebavili in vzkliknili bi naj: grešili smo! Glasi se pa:

Ptujski okraj razdelil se je v dve okrožji. I. okrožje obsega 207 občin v višjem, II. okrožje pa 48 občin v nižjem cenilnem redu. Pri tej uvrstitvi nij videti nikake doslednosti; ni se gledalo na zemljo in njeno lego, ne na to, koliko imajo pridelki vrednosti in veljave; temveč meje so se postavljale kar svojevoljno in uvideti ni najmanjšega vodila, po kojem bi se bilo ravnalo; pozneje so se te meje zopet prestavljale, to pa tako čudno, da se nahajajo nekatere občine II. razreda, p. občini Dolena in Kosmince, kakor zagozde, občina Lašina ob hrvaškeji meji pa čisto na samem v I. okrožji. Le tako se je moglo zgoditi, da se na občine I. okrožja, ki mejijo na severnej strani z II. okrožjem, dalje na nekaj občin, ki se na vzhodu hrvaške meje dotikajo, pri cenitvi ni toliko oziralo, kolikor bi se bilo moralo; če bi se premislilo, da se nahajajo v teh občinah precej visoki hribi in strmi bregovi; da niso te občine, kar se tiče zemlje in njene lege in tega, koliko se pridelava in kako se pridelki pospravljajo in iz-

važajo, in v zadevah vremena, nič na boljšem, kakor občine II. okrožja.

Dalje sta poročevalca v gospodarskih in gozdnih zadevah pridelke tega okrožja veliko previsoko ocenjevala. Pri reklamacijskih obravnavah se je pa poročevalec v gospodarskih zadevah na reklamacije in ugovore le malo, poročevalec v gozdnih zadevah pa čisto nič oziral, in naj so bili ugovori in prijavljeni vzroki še tako tehtni, temveč odločil je — to se razvidi iz sestavkov — po najbolj priročnem načinu, da je namreč vse ugovore in reklamacije kratko odbil.

Znano je, kako slabo je ptujsko polje; a cenilo se je tako, kakor da bi imelo na globoko rodovitne zemlje, da bi bilo zadosti vlažno in da bi se ugodni pridelki dobivali in ni se nikakor oziralo na to, da se nikakor ne morejo primerjati vzorna polja I. in II. vrste s plitvo, prodno in suho zemljo ptujskega polja.

Posledek cenitve je torej tukaj neizmerno visok in če tukaj reklamacijski odbor ne pomaga: nevarni posledki nikakor ne bodo dolgo izostali.

Loke in otoke, ki niso drugo, kakor po Dravi nanesene prodne sipine, uvrstil je gozdni poročevalec v gozde, pri reklamacijskih obravnavah pa vse ugovore odbil.

Odsek se je torej v prvi vrsti oziral na te razmere in ocenjeval sestavke, pri katerih so mu krajne razmere znane, ter je stavil svoje predloge tako, da se davek v teh občinah nekoliko zniža, ker je očitno previsoko nastavljen. To se strinja tudi popolnoma s sklepom in ukazom visokega centralnega odbora, da se naj ostrosti polajšajo, kjer bi se takove nahajale.

Da so se pri cenitvi napake nahajale, razvidno je tudi iz tega, da se je ravno v ptujskem okraju cenjeni čisti dohodek tako znatno pomnožil proti katastralnemu čistemu dohodku.

Dalje je še omeniti, da se je cenitev v različnih časih po različnih poročevalcih godila, da torej nikakor ni misliti, da bi se bilo pri enakih razmerah jednako ocenjevalo, da torej cenitvi doslednosti manjka. Slednjič je še opomniti, da je cenitev in reklamacije vedno isti poročevalec opravljal in svoje službe nepristrano izvrševati ni zamogel, ter da se je skrbno ogibal pritožbe na mestu samem preiskovati.

Posledek tacega, odkritosrčno rečeno, nikakor ne opravičenega postopka, je: čisti dohodek tega okraja se je zvišal za več, kakor 300.000 fl., a pri reklamacijah znižal le za 2%. Vse to je tudi osvetlil okrajni zastop ptujski s svojim vsakako resničnim poročilom od dne 15. junija 1881.“

Kako se bodo reklamacije tega okraja rešile, poročal vam bodem o svojem času. Omenim naj še samo, da so se cenitve vršile, ko so nemški (?) kolovodje v okrajnem zastopu večino imeli ter da se je zgoraj imenovano poročilo od 15. junija 1881 od večine zdanjega zastopa sklenilo.

Slovinci, kje so vaši prijatelji?!

Smešnica 22. Balaž sreča soseda Breka, ki ima glavo obvezano, ter pravi: No, Breko, so te pa natepli v nesrečnej krčmi? Breko: se ve, da smo se nekoliko zmikali pa takrat sem res nesrečen bil. Balaž: so ti morebiti lobanjo prebili? Breko: da, nekoliko! Balaž: je kaj možganov izteklo? Breko: to pa ne, ker ni mogoče, kajti ko bi jaz kaj možganov v glavi imel, bi ne bil v krčmo med ravsarje šel.

Razne stvari.

(Slovensko društvo) osnovati je c. kr. namestnija dovolila. Prvi občni zbor skliče začasni odbor dne 11. junija v Mariboru, ker so takrat naši deželni poslanci na poti v Gradec.

(Škof in pesnik.) Premilostljivi gospod knez in škof dr. Janez Križ. Pogačar pisal je te dni slovenskemu pesniku č. g. vikarju Simonu Gregorčiču lepo pismo, v katerem mu iz vsega sreča čestita zaradi njegovih prekrasnih „Poezij“. V pismu izreka tudi željo, da bi pesnika rad osobno poznal.

(Iz ljutomerskega okraja) se nam javlja, da so uže dne 26. maja našli grozde, ki so ocveli in se zbrisali; jagode so lepe, zdrave in uže za lečo debele. Sploh po goricah kaže dobro, po travniških slabo.

(Znižanje gruntnega davka) nasvetovali so okrajni reklamacijski komisijoni za Mariborski okraj 57.565 fl. za Ptujski 20.113 fl. za Radgonski 15.548 fl. za Ljutomerski 12.103 fl. za Brežiški 23.439 fl. za Celjski 37.032 fl. za Slov. Graški 19.243 fl.

(Pirešice pri Celji) morajo sedaj na svojo sramoto pred slovenskim svetom veljati kot nemčurska srenja, čije prebivalci v lastno skledo pljuvajo. Zavoljo „šoterliferanta“ Ješovnika, po domače „Vervega“ podpisali so srenjski odborniki znano Slovincem sovražno Mihaličevo smrdljivo peticijo.

(Tabor celjski) bo dne 25. junija na baron Vasičevem travniku, se vé, če ga vlada dovoli; celjski narodnjaki so prošnjo vložili.

(Zoper Slov. Gospodarja) in sploh slovenske liste namerava celjski tiskar Rakuš in njegov nemčurski, liberalni in freimaurerski rep izdajati v slovenščini pisan list; 4000 fl. so baje skupili, ko je znani freimaurerski patron dr. Foregger zadnjič zavoljo „Parteitaga“ v Celji bil. Nemčurjem je tedaj vendar slovenščine treba, vsaj v zapeljevanje Slovincem.

(V Krapino) je do 23. maja došlo 195 topličarjev.

(Štaj. bučelarsko društvo) je dne 30. maja v Gradci obhajalo svoj očni zbor. Predsedoval je g. plem. Hempl.

(„Narodni dom.“) Naznanili smo uže o svojem času, da je upravni odbor društva „Narodni dom“ v Ljubljani sklenil prirediti veliko efektno

loterijo, katere čisti dohodek se ima porabiti za izvršitev velikega narodnega podjetja. V svojej seji dne 25. t. m. sklenil je isti odbor nadalje, da se ima prošnja za dovoljenje te loterije vložiti uže prihodnji teden, ter je za nakup dobitkov določil izdatno svoto 15.000 gld. — Natančneje bomo o loteriji poročali v kratkem.

(† Umrli) nam je g. dr. Franc Rapoc, šoštanski notar, soutemeljitelj šoštanske in mariborske posojilnice, v Mariboru, še komaj 41 let star. Ranjki je bil iskren narodnjak. V sijajnem sprevedu iz Maribora na goro Device Marije pri sv. Petru smo dragega prijatelja spremljali k zadnjemu počitku.

(Tržaška „Edinost“) šte. 21. ima na prvej strani lepo podobo poslopij Tržaške razstave. Meseca septembra se bode slovesno, bržčas, od samega cesarja, odprla.

(Iz Maribora preselil) se je kot narodnjak dobro znani g. dr. Pitamic s svojim tastom c. kr. majorom Gregorijem Marickijem, plem. Sremoslavom. Nastanili so se v Postojni.

(Radvanjski grad) je kupil mlinarski podjetnik Pfannl iz Badena pri Dunaji.

(Gad) je pičil 18letnega fanta v Rabeljni vesi blizu Ptuja, v 10 minutah bil je fant mrtev.

(V Črešnovski fari) pri Radgoni zboleva na ošpičkah mnogo otrok; tudi g. nadučiteljevi vsi otroci so zboleli: šolski poduk je za eden teden prenehal.

Poslano.

Od več strani naše slovenske domovine dobajajo poročila, da imajo rodoljubi nabrane uže izdatne zneske za „Narodni dom“. Ker je podpisanemu odboru na tem ležeče, da se nabrani denar neotegoma naloži na obresti in da ima vedno natančen pregled vseh prostovoljnih darov, obrača se s tem do vseh onih gospodov, ki so prevzeli nebiranje prostovoljnih doneskov, s prošnjo, da jih blagovolijo kar najpreje mogoče odposlati društvenemu blagajniku g. dr. Jos. Staretu, v prihodnje pa da vse doneske odpošiljajo konci vsacega meseca neglede na nabrane svote.

V Ljubljani, dne 26. maja 1882.

Za upravni odbor društva „Narodni dom“:

Iv. Hribar, dr. Alf. Mosché,
tajnik. predsednik.

Loterijne številke:

V Trstu 27. maja 1882:	10, 17, 18, 46, 87.
V Linci „ „	45, 34, 23, 31, 90.

Prihodnje srečkanje: 10. junija 1882.

2—3

Službo

učiteljsko ali organistovo prevzame **Jožef Mihelič**, upokojeni učitelj in organist, samičen, v Rogaci — Rohitsch,

Oglas in javna zahvala.

Dozvoljujem si tovarišem in prijateljem svojega brata

Franca Rapoca,

bivšega notarja Šoštanjskega,

naznaniti, da se je ta po 8dnevni boleznì na bin-koštno nedeljo 28. maja t. l. v večnost preselil. Kateri so mu zadnjo pot h grobu na prijazni gori Device Marije pri sv. Petru posodili, tem izrekam najiskrenejšo zahvalo. Posebno pa še se zahvalju-jem za krasne vence, katere so poslali: čitalnica mariborska, posojilnice: šoštanjska, celjska in mari-borska, rudar J. Žuža, rodbina Vošnjakova, Brezina in Veseli. Bog jim plati!

V Mariboru dne 30. maja 1882.

V imenu vseh žalujočih

Jožef Rapoc,
meščan.

2-3

Mežnar,

ki že 5 let služi ter ima pokazati najboljih spričeval, želi svoje mesto menjati. Adreso pove administracija „Slov. Gospodarja“.

S čista nov glasovir,

obsezajoč 7 oktav, tako zvani „Stutz-Flügel“ se proda za 230 fl. Več pové lastnik gospod Janez Šram, Gomilsko pri Celji (pošta Braslovče — Frasslau.)

2-3

2-2

Razglas.

Od krajnega šolskega sveta na Rečici se na- znanja, da se bode dne 7. junija t. l. ob 3. uri popoldne vršila v šoli zmanjšavna licitacija za oddajo razširjenja šolskega poslopja. Prevdarek je na 1895 gld. narejen.

Prevdarek, načit in pogoji se pri krajnem šolskem svetu vsak dan vidijo.

Krajni šolski svet na Rečici,

dne 20. majnika 1882.

Tone Turnšek,
načelnik.

2-2

Male orgle

prodajo se po nizki ceni, še čisto nove, prijet- nega lahkega glasu, z dvema spremenoma, z lesenimi in tudi cinastimi pišalkami. Več pové gospod Jožef Tojnko v Šoštanji (Schönstein.)

ad N. 206 B. Oe.
1882.

Razglas.

Syndikat ali sodništvo nemškega viteškega reda naznanja, kot razpravljalni ured o zapuščini, vsem, kateri imajo kot upniki kakšno pravi- co do zapuščine č. g. Gašparja Majheniča, ki so zapustivši pisan testament umrli kot dubov- nik nemškega viteškega reda in oskrbnik župnije pri sv. Miklauži pri Ormoži, naj se oglasijo pri oskrbništvu v to svrhu od syndikata pooblaščenem, slavne komende nemško-viteškega reda v Veli- kej nedelji na spodnjem Štajerskem (Gross- Sonntag) ter naj dokažejo svoje tirjatve dne 15. junija 1882 ob 9. uri popoldne ali osebno, ali naj svoje pismene vloge do tistega dne pošljejo; dru- gače zgubijo pravico do zapuščine, če bi ta bila uže izcerpljena z drugimi izplačili, razven če imajo ob enem tudi zastavno pravico.

Syndikat nemškega viteškega reda.

Na Dunaji dne 9. maja 1882.

Maks Bittner, l. r.

svetovalec nemšk. viteške komende.

3-3

Sesaljke

solidne izdelave za različne potrebe: pivo- varne, fabrike, rude, vodnjake, dalje vodotočne cevi, sesaljke in spravo za kletarstvo, an- gleške cevi iz kovanega železa, cevi iz ko- noppine in gumija,

Kovinsko blago

vsake vrste, pipe za vsakojake potrebe in in razne podobe, vretenice, ventile zaporne, pozračne ventile vsake vrste, poprijemače železne za razne cevi, spravo za kopališča, izljavnike, kotlje za narejanje plina, varo- valno orodje, posode za kolomaz, holländerje,

pipe za narejanje pen na pivu

naposled

blago iz lite kovnine in mednine

po obrazcih

priporoča po najnižej ceni in s porošt- vom za dobro robo

ALBERT SAMASSA

e. k. dvorni zvonar in fabrikant strojev in gasilnega orodja v

Ljubljani.

Podrobne cenilnike dopošilja brezplačno in franko.

4-4